

6.SINIF SOSYAL BİLGİLER

7.ÜNİTE

KÜRESEL BAĞLANTILAR DERS NOTU

Zeki DOĞAN

sosyalciniz.wordpress.com

KOMŞULARIMIZ VE KARDEŞLERİMİZ

Atatürk'ün belirlediği barışa yönelik dış politika günümüzde de devam etmektedir. Atatürk bağımsız bir devletin varlığı için millî bir dış politikayı temel şartlardan biri olarak kabul etmiştir.

"Yurtta barış dünyada barış" ilkesi ile bir taraftan yurt içinde huzuru sağlayarak güven içinde yaşamayı amaçlarken diğer taraftan da uluslararası barış ve güvenliği savunmuştur. Atatürk Dönemi millî dış politika ilkelerimiz şunlardır.

Millî Dış Politika İlkeleri	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tam Bağımsızlık ➤ Barışçılık ➤ Eşitlik(Mütekabiliyet) ➤ Gerçeklik ➤ Akılcılık 	

- Türkiye, Atatürk döneminde komşularıyla olan ilişkilerinde barışçı çözüm yolları önermiş ve bunun için büyük gayret sarf etmiştir.
- Atatürk, Almanya ve İtalya'nın saldırgan politikalarına karşı barışı ve güvenliğimizi batı sınırlarımızdaki ülkelerle **Balkan Antantı**'yla (1934), doğu sınırlarımızdaki ülkelerle **Sadabat Paketi**'yle(1937) sağlamıştır.

Atatürk ortak geçmişe sahip olduğumuz Türk Cumhuriyetleri ile ilgili olarak 1933 yılında şunları söylemiştir:

"Bugün Sovyetler Birliği dostumuzdur, komşumuzdur, müttefikimizdir. Bu dostluğa ihtiyacımız vardır. Fakat yarın ne olacağını kimse bugünden kestiremez. Bizim bu dostumuzun idaresinde dili bir, inancı bir, özü bir kardeşlerimiz vardır. Onlara sahip çıkmaya hazır olmalıyız. Hazır olmak yalnız o günü susup beklemek değildir. Hazırlanmak lazımdır. Milletler buna manevi köprülerini sağlam tutarak hazırlanır. Dil ve tarih bir köprüdür."

- Türkiye'nin **Orta Asya Türk Cumhuriyetleri** ile ilişkileri 1991 yılında **Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği**'nin dağılmasından sonra artmıştır.
- Orta Asya Türk Cumhuriyetlerini tanıyan ve bu ülkelerde büyükelçilik açan ilk ülke Türkiye olmuştur. 1992 yılından bu yana gerçekleştirilen **üst düzey**

ziyaretler ve imzalanan çok sayıda **ikili ve çok taraflı anlaşma** ilişkilerin pekiştirilmesinde önemli rol oynamıştır.

- Türkiye'nin **ortak dil, tarih ve kültürel bağlarının** bulunduğu bu ülkelerle ilişkileri birçok alanda ortak yarar temelinde hızla gelişmiştir.
- Günümüzde Türk Cumhuriyetleriyle **ekonomik, kültürel, siyasi ve sosyal ilişkiler** devam etmektedir. Bu ilişkileri sağlayan bazı kuruluşlar şunlardır:

TÜRKSOY (Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı)	 TURKSOY
Kuruluş Yılı: 1993	
Amacı ve Faaliyet Alanı: Türk halklarının gönül birlikteliğini ve kardeşliğini güçlendirmek, ortak Türk kültürünü gelecek nesillere aktarmak ve dünyaya tanıtmaktır.	

- **TÜRKSOY** Türk dili konuşulan coğrafyalarda **dili, tarihi ve kültürü ortak olan halklar arasındaki kardeşliği güçlendirmeyi** kendisine temel amaç edinmiştir. Yaptığı faaliyetler ile bugüne kadar Türk kültürünün uluslararası düzeyde benimsenmesine ve yaygınlaştırılmasına katkı sunmuştur.
- TÜRKSOY çalışmalarıyla Türk halklarının ortak geçmişini, tarihini, dil ve edebiyatını, kültür ve sanatını bir bütün hâlinde ele alan bilimsel araştırmalara da destek olmuştur.

Türk Konseyi- TDİK (Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi)	
Kuruluş Yılı: 2009	
Amacı ve Faaliyet Alanı: Türk dili konuşan ülkeler arasında kapsamlı iş birliğini teşvik etmektir. Bölgesel ve küresel barışa katkıda bulunmaktadır.	

- Türk Konseyi kapsamındaki iş birliği üye ülkeler arasındaki ortak tarih, kültür, kimlik ve Türk dili konuşan halkların dil birliğinden kaynaklanan özel dayanışma temelinde oluşturulmaktadır.

TİKA (Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı)	
Kuruluş Yılı: 1992	
Amacı ve Faaliyet Alanı: Türkçe konuşan topluluklar arasında kültürel ilişkileri geliştirmektir. Üye olan devletlerin kalkınmalarına yardımcı olmaktır. Bu ülkelerle ekonomik, ticari, sosyal, kültürel, eğitim alanlarında iş birliğini geliştirmektir.	

Bilgi: TİKA 5 kıtada 170'den fazla kalkınma merkezli iş birliği çalışmaları yapmaktadır.

TİKA uluslararası alanda yüzlerce projeyi hayata geçirmiş, dört kıtada Türk halkının temsilcisi olmuştur.

TRT AVAZ

- TRT AVAZ **Türkiye Cumhuriyeti ile Türkçe konuşan geniş coğrafya arasında bir kültür köprüsü olmayı** hedeflemektedir.
- TRT AVAZ, yayın coğrafyasını oluşturan Türk ve Türk soylu halklar ile kardeş topluluklara yönelik özel içerikli programlar hazırlamaktadır. Buna ek olarak ikili ve çoklu kültürel ilişkilerin gelişmesine de katkı sağlamakta, yeni iş birliği alanlarının doğmasına vesile olmaktadır.
- TRT AVAZ kanalında **Orta Asya, Kafkasya, Türkiye ve Balkanlar** ile yayınlarının ulaştığı diğer ülkelere yönelik haber, kültür, sanat, eğitim, müzik, eğlence, belgesel ve yarışma programlarına yer verilmektedir.
- 1992 senesinde kurulan ve yedi bağımsız Türk Cumhuriyeti'yle otuza yakın Türk bölgesinden binlerce öğrenciye hizmet veren **Uluslararası Ahmed Yesevi Türk-Kazak Üniversitesi** Türk Cumhuriyetleri ve toplulukları arasındaki her türlü iletişim ve ilişkide önemli rol oynamaktadır. Günümüzde Türk Cumhuriyetlerinin ilişkileri kültürel ağırlıklıdır. Buna bağlı olarak Türk Cumhuriyetlerinden gelen öğrenciler Türkiye'de eğitim ve öğretim görmektedirler.

- Türkiye'nin Türk Cumhuriyetleri ile ekonomik ve ticari ilişkileri sürekli gelişmektedir. İhracat ve ithalat ürünlerimizden bazıları:

İhracat Ürünlerimiz	İthal Ettiğimiz Ürünler
<ul style="list-style-type: none"> Makine ve makine cihazları Elektrikli cihazlar Gıda maddeleri Mobilya Dayanıklı tüketim malları Mineral yakıtlar ve yağlar Plastik ürünler Elektrikli makine ve cihazlar Tarımsal ilaçlar Makarna, buğday Alüminyum ürünleri Otomotiv 	<ul style="list-style-type: none"> Doğalgaz Petrol, Bakır, Alüminyum, Halı, Sabun, Mineral yakıtlar, Motorin Pamuk, Gübre Ham deri, Çinko, Boya, İpek

TİCARİ İLİŞKİLERİMİZ

- Dünya üzerinde ekonomik faaliyetlerin farklılık göstermesinin temel nedeni **insanların ihtiyaçlarının çeşitlilik göstermesidir. Beslenme, barınma, korunma gibi temel ihtiyaçlar** ekonomik faaliyetlerin çeşitlenmesine ve gelişmesine neden olmuştur. Ülkemiz bu kaynaklarıyla kendi ihtiyaçlarını karşılamanın yanında ihtiyaç fazlası ürünleri diğer ülkelere ihraç ederek gelir elde etmektedir. Buna rağmen tüm ihtiyaçlarını sadece kendi kaynaklarıyla karşılaması mümkün değildir. Ülkeler bazı ihtiyaçlarını diğer ülkelerden ithal ederek karşılamaya çalışırlar.
- Ülkeler arasındaki kaynak ve ihtiyaçlara bağlı bu alışverişten **dış ticaret** doğar. İnsanların birbirleriyle ilişkileri olduğu gibi ülkeler arasında da ekonomik ilişkiler vardır. Ülkeler bu ilişkilerini kaynaklarına ve ihtiyaçlarına göre belirlemektedir.

İhracat: Ülkelerin ihtiyacından fazla ürettiği ürünleri başka ülkelere satmasına **ihracat** (dış satım) denir.

İthalat: Ülkelerin karşılayamadığı ihtiyaçlarını başka ülkelerden satın almasına **ithalat** (dış alım) denir.

İTHAL ETTİĞİMİZ BAZI ÜRÜNLER

- Otomobil
- Çeşitli Makineler
- Uçak
- Petrol Ürünleri
- Plastik Ürünleri
- Eczacılık Ürünleri
- Tıbbi Malzemeler
- Elektrikli Cihazlar
- Kimyasal Maddeler

İHRAÇ ETTİĞİMİZ BAZI ÜRÜNLER

- Hazır Giyim Eşyaları
- Otomobil Ürünleri
- Elektronik Eşyalar
- Demir Çelik Ürünleri
- Pamuk İpliği
- Fındık
- Cam Ürünleri
- Meyve
- Sebze

Türkiye komşularıyla ekonomik, siyasal ve kültürel yönden köklü ilişkileri olan bir ülkedir.

Türkiye'nin 2018 ithalat ve ihracat yaptığı ülkeler tablodaki gibidir.

İthalat	İhracat
1. Rusya Federasyonu	1. Almanya
2. Çin	2. Birleşik Krallık
3. Almanya	3. İtalya
4. Amerika Birleşik Devletleri (ABD)	4. Irak
5. İtalya	5. Amerika Birleşik Devletleri (ABD)
6. Birleşik Krallık	6. İspanya
7. Fransa	7. Fransa
8. İran	8. Hollanda
9. Güney Kore	9. Belçika
10. İspanya	10. İsrail

Ülkeler halklarının ekonomik yönden rahat yaşaması için çeşitli ekonomik önlemler almaktadır. Bundan dolayı ülkeler arası ekonomik ilişkiler büyük önem kazanmaktadır. Özellikle hızla artan nüfusu beslemek ülkeler için önemli bir sorun oluşturmaktadır.

- Kendi kaynakları yeterli olmayan ülkeler ihtiyaçlarını diğer ülkelerden karşılayarak ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerin gelişmesine yardımcı olmaktadır.
- Türkiye çeşitli tarımsal ürünlerin yetiştirilmesine uygun yer şekillerine ve iklime sahiptir. Yer altı kaynakları bakımından zengin olsa da bazı kaynakları sınırlıdır. Örneğin çıkarılan **petrol ve doğal gaz** ülke ihtiyacını karşılayamamaktadır.
- **Kimyasal ürünler, demir çelik ürünleri** ile **makinaların** bir kısmı diğer ülkelerden ithal edilmektedir. Türkiye'nin birçok ülkeyle barış ve dostluk temeline dayanan ekonomik, kültürel, siyasi ve sosyal ilişkileri vardır.

Ülkeler, karşılıklı yaptıkları ticaret anlaşmaları ile ihtiyaç duydukları ürünleri birbirlerine alıp satarlar.

Ekonomisi tarıma dayalı ülkeler, genellikle tarımsal ve hayvansal ürünleri ihrac eder, çeşitli makine ve elektrik ürünlerini ithal ederler.

Sanayisi gelişmiş ülkeler ise tarımsal ürünlerle çeşitli ham maddeler alır, otomobil, elektronik eşya ve çeşitli sanayi ürünleri satarlar.

Ülkemizin pek çok ülke ile ticari ilişkileri gelişmiştir. İthalat ve ihracat yaptığımız ülkelerin bazılarıyla ticari ilişkilerimiz şu şekildedir:

Almanya: Almanya dünyada sanayisi gelişmiş ülkelerdendir. Tanınmış **otomobil markaları, elektronik aletler ve iş makineleri** yüksek oranda Alman kaynaklıdır.

Türkiye;

Almanya'dan motorlu kara taşıtları, helikopter, otomotiv, demir-çelik ürünleri, elektrikli makine ve cihazlar ithal ederken;

Almanya'ya **örme giyim eşyası, demir ve çelik eşya, hazır giyim, sebze ve meyve, elektrikli makine, kuru meyve ve mamulleri** ihraç etmektedir.

Rusya: Rusya, **petrol ve doğal gaz** bakımından oldukça zengin kaynaklara sahiptir. Aynı zamanda önemli bir sanayi ve tarım ülkesidir.

Rusya, Türkiye'ye **petrol ürünleri, doğal gaz, demir-çelik, bakır, alüminyum** gibi ürünler ihraç ederken,

Türkiye'den **tekstil ürünleri, karayolu taşıtları, makine, plastik, sebze ve meyve** ithal etmektedir.

Çin: Ülkenin tarımsal üretimi kendi ihtiyacını karşılayamamaktadır.

Türkiye;

Çin'den **otomatik bilgi işlem makineleri ve üniteleri, hücresel ve kablosuz ağlar için telefonlar, tabii borat cevherleri, oyuncaklar, yük ve insan taşıma amaçlı gemiler** ithal ederken;

Çin'e **mermer ve traverten, krom, bakır, kurşun, demir, çinko, bor oksitleri, borik asitler, ses ve görüntü araçları** ihraç etmektedir.

ABD: Zengin doğal kaynaklara sahiptir. Petrol, kömür, bakır, altın, gümüş, demir ve kükürt gibi madenler çıkarılmaktadır. Tarım modern makinelerle yapıldığı için tarıma dayalı sanayi gelişmiştir.

Türkiye;

ABD'ye **tütün, çelik, sebze, meyve** gibi ürünleri ihraç etmektedir.

Amerika'dan **savunma araçları, tıbbi malzeme, makine parçaları, haberleşme cihazları** ithal etmektedir.

İngiltere: İngiltere'nin toprakları tarım ve hayvancılık için elverişlidir. Buğday, arpa, şeker pancarı yetiştirilir. Ülkede enerji ve temel kimyasalların üretimi için kullanılan doğal kaynaklar kömür, petrol ve doğal gazdır. Ancak sanayi için gerekli olan ham maddenin büyük kısmını dışarıdan alır.

Türkiye;

İngiltere'den **petrol ürünleri, eczacılık ürünleri, otomotiv, elektrikli ve elektriksiz makineler** ithal ederken,

İngiltere'ye **tekstil ürünleri, otomotiv ürünleri, demir çelik, sebze meyve** ihraç etmektedir.

- Türkiye ekonomisinin son yıllarda kazandığı dinamizm ile birlikte Asya ülkelerinin Türkiye ile iş birliği alanlarını ve imkânlarını geliştirdiği gözlenmektedir. Son yıllarda Türkiye Afrika ülkeleri ile de ticari ilişkilerini geliştirmiştir.

LİDER TÜRKİYE

"En uzakta sandığımız bir olayın bize bir gün dokunmayacağını bilemeyiz. Dünyanın herhangi bir yerinde rahatsızlık varsa 'Bana ne!' dememeliyiz. Böyle bir rahatsızlık varsa tıpkı kendi aramızda olmuş gibi onunla ilgilenmeliyiz. Olay ne kadar uzak olursa olsun bu ilkedan şaşmamak gerekir. İşte bu düşünüş; insanları, ulusları ve hükümetleri bencillikten kurtarır."
Mustafa Kemal Atatürk

Türkiye dünya üzerinde **jeopolitik** olarak önemli bir yere sahiptir. Ülkemiz sahip olduğu **İstanbul ve Çanakkale Boğazları** ile Asya ve Avrupa kıtaları arasında bir köprü vazifesi görmektedir. Ülkemizin **üç tarafının denizlerle çevrili olması** jeopolitik önemini artıran özellikler arasındadır. Bu özellikler Türkiye'nin komşu ülkelerle ve diğer ülkelerle olan ilişkilerini etkilemiştir.

- Türkiye dünyanın **zengin enerji kaynaklarına sahip üç temel bölgesi ile enerjiye ihtiyaç duyan Avrupa** arasındadır.
- Türkiye bölgenin enerji kaynakları bakımından en zengin ülkesi **Rusya** ile deniz komşusudur. İki ülke arasında enerji alanında birçok anlaşma ve boru hattı mevcuttur. Bugün Türkiye ile Rusya arasında Romanya- Bulgaristan üzerinden gelen **Batı Hattı** ve Karadeniz'in altından geçerek Türkiye'ye gelen **Mavi Akım Doğal Gaz Boru Hattı** bulunmaktadır. Rus petrolünü Akdeniz'e indirecek olan **Samsun – Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı** ve Ceyhan'da bir terminal yapılması konusunda anlaşmalar yapılmıştır.
- Türkiye diğer taraftan zengin enerji kaynaklarına sahip Hazar bölgesine de komşudur. Bu bölgenin enerji kaynaklarının batı pazarlarına aktarılması için **Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı Projesi** doksanlı yıllarda tamamlanmış olup günümüzde kullanılmaktadır.
- Türkiye'nin bölgesel enerji kaynakları üzerinde etkili olduğu üçüncü bölge **Ortadoğu** bölgesidir. Önümüzdeki yıllarda yapılması planlanan yeni **Kerkük-Ceyhan Petrol Boru Hattı**yla Irak petrolünün dünyaya pazarlanması planlanmaktadır. Türkiye bölgede bir taraftan enerji alanında etkinliğini artırırken diğer taraftan da siyasi etkinliğini artırmaktadır.
- Günümüzde insanları ilgilendiren sorunlar ülkelerle sınırlı kalmayıp uluslararası toplumu ve halkları ilgilendirmektedir. Bu durum ülkelerin sorunlar karşısında

ortak çözümler üretmesini zorunlu hâle getirmiştir. Böylece siyasi, ekonomik, kültürel, askerî ve dinî alanlarda uluslararası teşkilatlar kurulmuştur.

- Türkiye de uluslararası alanda sorunlara çözüm bulmak için bu teşkilatlarda aktif roller üstlenmiştir. **NATO** (Kuzey Atlantik Paketi), **BM** (Birleşmiş Milletler), **İİT** (İslam İş Birliği Teşkilatı) bunlara örnektir.

KÜLTÜRÜMÜZE SAHİP ÇIKALIM

Popüler kültür: Belli bir dönem için geçerli olan, hızlı üretilen ve hızlı tüketilen kültürel öğelerin bütününe popüler kültür denir.

Popüler kültür, Batı'da sanayileşme ve modernleşmeyle **kent kültürü** olarak ortaya çıkmıştır. Gün boyunca çalışan insanlara yorgunluklarını ve sorunlarını unutturan "gündelik hayatın kültürü" olarak kabul edilmiştir.

Popüler Kültürün Özellikleri

- ✓ Kitle iletişim araçlarıyla oluşturulmakta ve yaygınlaştırılmaktadır.
- ✓ Toplum üzerinde farklı etkileri vardır. Kitleleri farkında olmadan etkisi altına alabilir.
- ✓ Toplumu sürekli tüketime yönlendirir. Kitleleri kendine bağımlı hâle getirebilir.
- ✓ İnsanları eğitmek gibi bir amacı yoktur.
- ✓ En önemli üreticisi ve taşıyıcılarından biri televizyondur.

- Günümüzde çocuklar çizgi filmlerdeki karakterleri model almaktadır. Bu durum çizgi filmlerin çocuklar üzerindeki etkisinin önemini açıkça ortaya koymaktadır.

- Ülkemizde çocuklara yönelik televizyon programlarının önemli bir bölümünü oluşturan çizgi filmlerin çoğunluğu yabancı ülkelere alınmaktadır. Dolayısıyla **farklı kültürel yapının ürünleri olan bu filmlerin sembolleri ve figürleri** çocukların dünyasının bir parçası hâline gelmektedir. Çocuklar bu sembol ve figürlerden etkilenmektedir.
- Çizgi filmlerde görülen şiddete dayalı anlatım çocukların davranışlarına yansımaktadır.
- Ayrıca çeşitli televizyon programlarında **insanlara örnek olarak sunulan yaşam tarzı da kültürel değerlerimizin yıpranmasına** sebep olmaktadır.

- Televizyonun yanında **sinema, spor, edebiyat** ve **Genel Ağ** da popüler kültürün taşıyıcılarıdır. Popüler kültür ürünlerinin **radyo ve televizyon kanallarında, gazete ve dergilerin renkli sayfalarında, reklam afişlerinde** sunulduğunu görmekteyiz. Çocuklar popüler kültürden ve popüler kültür ürünlerinden en çok etkilenen kesimdir.
- Bugün kitle iletişim araçları insanların **ne yiyeceği, nasıl giyineceği, ne şekilde yaşayacağı** gibi konularda belirleyici olmaktadır.

▪ Popüler kültürün etki alanlarından biri de **yemek kültürüdür**. Günümüzde Batı mutfağının ayaküstü yenebilen pek çok hazır yemeği Türk mutfağı ile yarışmaktadır. **Pizza, hamburger, cips, sandviç, sosis, salam vb.** yiyecekler en çok tükettiğimiz gıdalar hâline gelmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı popüler kültürün bu alandaki zararlarını azaltmak için okul kantinlerinde bu yiyeceklerin satışını yasaklamıştır.

- Popüler kültür eğlence yoluyla toplumun değer yargılarını etkiler. Günümüzde **TV, film, diziler, video oyunları çocukların ve gençlerin davranışlarını** etkilemektedir.
- Hayatımızın çok erken dönemlerinde **müzikle** tanışırız. Bebeklik dönemimizde ninni ve müziklerle uyuruz. Çocukluk yıllarında tekerlemeler söyler ve müzikli oyunlar oynarız. Gençlik dönemimizde ise çok daha fazla müzik türü ile karşılaşırız. Bu müzik türleri hayat bulduğu **milletlerin, toplumların yaşayış biçimlerinin, değer yargılarının ve inançlarının izlerini** taşır.
- **Müzik**, popüler kültürün en çok etkilediği alanlardan biridir. Aynı zamanda popüler kültürün yayılmasını sağlayan bir unsurdur. Popüler kültür ürünlerinden olan **klipler** de özellikle gençlerin **tüketim tercihlerinden duygusal düşüncelerine** kadar olan yaşamları üzerinde etki yapmaktadır.
- Popüler kültürün etkilediği bir diğer unsur da dildir. **Dil**, kültürün temel unsurlarından biridir ve kültürün nesilden nesile aktarılmasında en önemli araçtır.

sosyalciniz.wordpress.com

[SosyalBilgilerÖğretmenleri](#)

[ZekiDOĞANSosyalciniz](#)